

Datum

Yttrande

Adress

Lugna gatan 82

Diarienummer

FSKF-2023-645

Till

Kommunstyrelsen

**Remiss angående Remiss från Utbildningsdepartementet - Statens ansvar för skolan - ett besluts- och kunskapsunderlag (SOU 2022:53)
[STK-2022-1621]**

Förskolenämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Av oklara skäl är det endast förskolan, den näst största skolformen räknat till antalet barn, som inte omfattas av utredningen. Detta är anmärkningsvärt. En förskola av hög kvalitet har större potential än senare insatser att både ”vaccinera” mot framtida skolmisslyckanden och bidra till individens hälsa. Enligt de ytterst få nationella utvärderingar som gjorts av förskolan är emellertid omkring en femtedel av förskolorna i Sverige av otillräcklig kvalitet. Skälen här för är flerfaldiga. Att barnen i förskolan är unga, mellan 1 och 6 år, gör att förskolans bristande likvärdighet har blivit allt mer kritisk. Konsekvenserna av den omfattande utbyggnaden under de senast 50 åren, det alltmer avancerade pedagogiska uppdraget och kompetensförsörjningens alarmerande utveckling behöver utredas ur ett helhetsperspektiv för att därefter kunna mötas av nya reformer med tydligt barnperspektiv.

Yttrande

Förskolan är den enda skolformen, och den därtill näst största av skolväsendets nio skolformer, som inte ingår i direktivet till föreliggande utredning. Det är förvånande att skälen till detta ställningstagande inte anges närmare. Det är dessvärre en återkommande erfarenhet att nationella utvärderingar, resurser och stöd av olika slag, liksom forskning har fokus på skolan och endast i mer blygsam omfattning sätter strålkastarljuset på förskolan och de yngsta barnen.

Förskolan har potential att på ett avgörande sätt påverka individens framtida utbildning. De första 1000 dagarna i en människas liv utgör en unik period som enligt Unicef kan karaktäriseras som ”The brains window of opportunity”. Under denna tid grundläggs förutsättningar för hälsa, växande och neural utveckling. Barnet utvecklas kognitivt, socioemotionellt, språkligt, fysiskt mer under dessa år än senare i livet. Enligt svensk och internationell forskning kan hög kvalitet i förskola ses som ett ”vaccin” mot skolmisslyckanden och ohälsa. En hög kvalitet är särskilt viktig för barn som kommer från socioekonomiskt mindre gynnsamma

hemförhållande. Enligt Folkhälsomyndighetens litteraturgenomgång år 2017 pekar studier på att barn som gått i förskola bland annat har bättre språkliga och matematiska färdigheter, färre psykiska problem och infektioner.

Den problembeskrivning som presenteras i utredningen beträffande skolan och som utgör grund för de bedömningar utredaren gör, skulle i de flesta avseenden kunna anses giltig även för förskolan. Förskolan i Sverige brottas med brister vad gäller likvärdig kvalitet och påverkas av en otydlig nationell styrning med många ansvarsnivåer. Den har därtill ett vagt men avancerat pedagogiskt uppdrag samtidigt som resurser och stöd från nationell nivå erbjuds i begränsad utsträckning, jämfört med stödet till skolan. Förskolans problem - Skolinspektionen har i en granskning bedömt att cirka 20 procent har otillräcklig kvalitet - handlar dock ytterst om svårigheter att attrahera och behålla förskollärare, barnskötare och annan personal med kompetens att arbeta med barn mellan 1 och 6 år.

Utredarens båda alternativa huvudspår, fullgånget förstatligande respektive ökat statligt systemansvar för skolan, torde enligt förskolenämndens bedömning påverka den kommunala förskolan. Särskilt stora lär effekterna bli om förskolor och skolor inom en kommun får olika huvudmän. Till exempel kan kraven kring samverkan och övergång mellan förskola och förskoleklass/skola/fritidshem, komma att medföra att staten ska samverka med tusentals förskolor. Även annan etablerad samverkan på både skol- och huvudmannanivå inom kommunerna kan komma att påverkas eller försvinna. En annan konsekvens av ett statligt huvudmannaskap för skolan och ett kommunalt förskolan, kan bli att förskolans pedagogiska inriktning tonas ner i praktiken, till förmån för en förstärkt samverkan med socialtjänsten och andra lokala aktörer.

Den nya myndighet som utredaren föreslår ska hantera det statliga systemansvaret skall såvitt går att utläsa i utredningen, även omfatta förskolan. I vilken grad systemansvar och systemstöd skulle se likadant ut i förhållande till skola som till förskola går emellertid inte att utläsa. Kommer till exempel den systemstödande myndigheten ansvara för fastställande och fördelning av ekonomiska resurser till förskolan, ansvara för planering och dimensionering av utbildning i förskolan eller gäller detta endast skola? Och kommer denna myndighet att också erbjuda kapacitetshöjande stöd till förskolor såsom man tänker sig att myndigheten ska ge skolan? Här ger utredaren inga tydliga svar. Vilka de reella effekterna för förskolan blir av ett ökat statligt ansvar för skolan samtidigt som det saknas utredning som beskriver konsekvenserna för förskolan är som synes svåra att överblicka och tenderar att bli till gissningar.

Att barnen i förskolan är unga, mellan 1 och 6 år, gör utmaningarna gällande förskolans olikvärdiga kvalitet och brister vad gäller kompetensförsörjningen, än mer kritisk. Konsekvenserna av förskolans omfattande utbyggnad under de senaste 50 åren, det alltmer avancerade pedagogiska uppdraget och kompetensförsörjningens alarmerande utveckling behöver utvärderas ur ett barnperspektiv. Därefter behöver det tas ett helhetsgrepp om förskolan och de yngsta barnens vistelse där. Det är anmärkningsvärt att föreliggande utredning inte har kunnat bidra till detta.
detta.

Ordförande

.....
Mohamed Yassin (MP)
.....

Nämndsekreterare

.....
Louise Säfström
.....

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden]